

BISERICA „SFINȚII VOIEVOZI” A FOSTEI MĂNĂSTIRI CAȘIN ÎN PERIOADA INTERBELICĂ

Valentin IOAN¹

Cuvinte cheie: biserică, incendiu, reparații, preot, bunuri

Keywords: church, fire, repairs, priest, belongings

În primii ani ai secolului al XX-lea, presa românească aducea în atenția publicului, prin diverse articole, starea Bisericii „Sf. Voievozi” a fostei Mănăstiri Cașin. Astfel, în numărul din mai 1908 al publicației „Albina” se preciza despre acest locaș: „astăzi avem aci o simplă biserică de mir a satului și ruine. Administrația Casei Bisericii a hotărât s-o repara și pentru aceasta a făcut oarecari lucrări”. În „Viitorul”, din 29 iulie 1908, despre lăcaș se menționa faptul că „astăzi nu mai există călugări la această mănăstire, iar biserica restaurată din nou la 1906, servește ca biserică parohială a satului Cașin”³.

În primăvara anului 1918, protopopul Protoieriei Bacău îi comunica preotului Gh. Marcu faptul că acesta era demobilizat și primea binecuvântarea necesară pentru începerea serviciului religios în parohia Mănăstirea Cașin⁴. Precizăm faptul că preotul Gh. Marcu a fost mobilizat la Regimentul 14 Infanterie Roman în perioada 1916-1918, fiind demobilizat de la Spitalul 3 Contagioși în 15 aprilie 1918⁵.

În perioada interbelică, având în vedere statutul de monument istoric, biserica „Sfinții Voievozi” necesita lucrări de reparație cu respectarea standardelor de conservare specifice acestui tip de obiectiv. Intervențiile erau monitorizate și coordonate de Comisiunea Monumentelor Istorice, asigurându-se astfel păstrarea autenticității și integrității edificiului. Un prim pas în acest sens este cel din 25 iunie 1918, când preotul Gh. Marcu informa Protoieria Bacău despre necesitatea efectuării unor reparații ca urmare a deteriorărilor suferite în timpul Primului Război Mondial. Aceste reparații vizau refacerea stranelor, ferestrelor de la biserică și turlele acoperișului, iar varianta propusă inițial era utilizarea materialelor provenite de la barăcile și bordeiele armatei. Astfel acesta afirma: „scândurile cele bune trebuiesc pentru facerea strănilor în biserică și a fereștilor, iar din celelalte ce o fi bun se va mai alege pentru nevoile diferitelor reparații la acoperiș și restul va

¹ Serviciul Județean al Arhivelor Naționale, BACĂU.

² „Albina”, anul XI, nr. 31, 4 mai 1908, p. 890.

³ „Viitorul”, anul II, nr. 259, 29 iulie 1908, p. 1.

⁴ SJAN Bacău, fond *Parohia Mănăstirea Cașin*, dosar 2/1918, f. 7.

⁵ Valentin Ioan, *Biserica „Sfinții Voievozi” a fostei Mănăstiri Cașin în perioada 1939-1944*, în „Acta Bacoviensia. Anuarul Arhivelor Naționale Bacău”, nr. XIX, Editura MagicPrint, Onești, 2024, p. 313-328.

rămâne pentru schele la făcutul reparațiilor și gard în jurul ogrăzei. Asemenea și din bârne cele bune de stejar la reparații pe la turnuri și acoperiș, restul la schele și țărugi la gard. A se ține seamă că această biserică are înălțimea de 14 m și turnurile de 8-10 m⁶. De asemenea, o altă preocupare a preotului Marcu era îngrijirea și întreținerea celor două cimitire din comuna Mănăstirea Cașin. Pentru aceasta în luna mai 1919, preotul Gh. Marcu solicita sprijinul prefectului județului Bacău pentru ca cele doua cimitire din comună să fie administrate de acesta, motivând că „lăsate în seama comunei se găesc în așa hal de părăginire, iar mormintele sunt răpuse profanării prin călcare de vite și rămarea de porci. A se avea în vedere că în aceste cimitire se află și morminte de ale eroilor căzuți pe acest front. Dându-se cimitirile în seama mea ca paroh și cu ordinul cel veți da jandarmului spre a-mi da tot concursul care va fi mai eficace și bine voitor sper ca ambele cimitire să fie îngădite în scurt timp. Pentru aceste rog (...) să dați ordin primarului comunei ca ambele să mi le dea în seama mea”⁷.

La data de 6 septembrie 1920 ministrul cultelor dispunea să se efectueze o anchetă privind incendiul produs în incinta fostei mănăstiri, a cărui cauză posibilă ar fi fost o scânteie provenită de la locomotiva trenului ce aparținea Societății „Union Fabrica Scutaru”. La această anchetă urmau să participe martori și experți⁸. În noiembrie 1920 preotul Gh. Marcu transmitea Comisiunii Monumentelor Istorice consecințele groaznicului incendiu; au fost afectate biserica, clopotnița, clădirile din curtea bisericii, casele de locuință unde se aflau arhiva și biblioteca⁹, precum și două turla ale bisericii, împreună cu catapeteasma, ce era aurită¹⁰.

Preotul mai menționa faptul că acele case erau destinate a fi casa parohială și local de școală. De asemenea, acesta afirma: „îmi este imposibil să mă judec ca particular cu numita societate, avându-se în vedere greutatea, timpul și costul unui asemenea proces, mai ales în luptă cu o societate așa de mare”¹¹. În decembrie 1920, Gh. Marcu a solicitat sprijinul ministrului cultelor pentru efectuarea lucrărilor de refacere a acoperișului, brâielor bisericii, clopotniței și soclului edificiului bisericesc, mai ales că din luna martie nu au mai fost efectuate lucrări. A fost realizată chiar și o evaluare aproximativă pentru reconstruire ce avea în vedere școala veche (zidărie, pardoseală, grinzi tavane, acoperiș, uși, ferestre, tencuieli, sobe etc), biserica (turla pantocrator – consolidare, reparații zidărie, acoperiș, șarpante, tablă etc.), turla de pe altar (consolidare de beton armat, reparații etc.), acoperișul corpului bisericii (reparația părților existente deteriorate și amenajări interioare prin tencuire), clopotnița (consolidarea

⁶ SJAN Bacău, fond *Parohia Mănăstirea Cașin*, dosar 2/1918, f. 8.

⁷ *Ibidem*, dosar 2/1919, f. 2.

⁸ *Ibidem*, dosar 3/1920, f. 2.

⁹ *Ibidem*, dosar 2/1920, f. 14.

¹⁰ Costică Asăvoaie, Cosmin Niță, *Complexul istoric al fostei Mănăstiri Cașin. Repere istorice și arheologice*, în „Ioan Neculce”, serie nouă, nr. XX, Iași, 2014, p. 89-110.

¹¹ SJAN Bacău, fond *Parohia Mănăstirea Cașin*, dosar 2/1920, f. 14.

zidăriei din cărămidă cu ciment, bolta, șarpanta etc.) și cancelaria parohială, valoarea totală fiind de 1.745.195 lei¹².

În referatul întocmit în 22 octombrie 1922 de către preotul Gh. Marcu, prin care se trimitea Ministerului Cultelor situația contului de gestiune pe anul financiar 1919-1920 al Bisericii „Sf. Voievozi”, se preciza că „această Biserică fiind distrusă din cauza incendiului din primăvara anului 1920 i s-a ars și distrus și cancelaria parohiei, cu toată arhiva ce o avea, așa că a fost nevoie de un timp mai îndelungat, până să se poată reconstitui actele justificative pentru formarea conturilor. Conturile pe anii 1920-1921 și 1921-1922, întrucât biserica fiind arsă și neavând nici un fel de venit, decât subvenții anuale din bugetul comunei, care de abia ajung pentru întâmpinarea cheltuielilor de cancelarie care astăzi sunt așa de scumpe și plata a 2 reviste nu s-a mai întocmit buget (...)¹³. Despre incendiul care a produs acestui lăcaș de cult mai multe pagube regăsim și articole în presa vremii. În luna mai 1920, „Groaznicul incendiu de la Mănăstirea Cașin. 35 de case în flăcări. Tg. Ocna – un groaznic incendiu s-a declarat în satul Mănăstirea Cașin din județul nostru. Focul, din cauza furtunei, s-a întins cu o repeziciune uimitoare. La orele când vă telegrafiez au ars complet 35 de case între cari biserica și primăria. S-a cerut ajutorul pompierilor din Bacău și Tg. Ocna. Focul este în creștere și amenință tot satul¹⁴.

La 15 decembrie 1923, preotul Gh. Marcu informa din nou Protoieria Bacău că biserica se afla într-o stare de ruină, de această dată și din cauza incendiului din 1920. Grija deosebită a preotului Gh. Marcu față de situația acestui lăcaș de cult reiese și în anul 1924, când acesta nu a fost de acord cu dorința primarului comunei Mănăstirea Cașin să ia din curtea bisericii piatra rezultată din ruinele caselor egumenești, motivând că avea nevoie de ea pentru construcția unei școli. Acesta afirma că „ori această piatră este știut, că pe lângă valoarea ei istorică – multe având inscripții vechi, iar altele – bogăție artistică, are să fie necesară la refacerea bisericii, a zidului înconjurător, a caselor parohiale și a celorlalte (...)¹⁵. Aceste aspecte au fost aduse la cunoștința ministrului cultelor și artelor, Prefecturii Bacău și Companiei de Jandarmi Bacău pentru a-l sprijini în stoparea acestei măsuri¹⁶.

În luna iunie 1924, în lucrările Parlamentului, profesorul universitar D. Costăchescu din Iași a adus în discuție incendiul bisericii de la Mănăstirea Cașin și a solicitat adoptarea unor măsuri pentru reconstruirea sfântului lăcaș. De asemenea, acesta a precizat că incendiul a fost provocat de o scânteie provenită de la locomotiva aparținând societății forestiere amintită mai sus. În discursul său a subliniat importanța bisericii ca monument istoric¹⁷.

¹² Arhiva INP, fond CMI, dosar 866, f.1-4.

¹³ SJAN Bacău, fond *Parohia Mănăstirea Cașin*, dosar 3/1919, f. 2.

¹⁴ „Dimineața”, anul XIV, nr. 4963, 15 mai 1920, p. 1.

¹⁵ Arhiva INP, fond CMI, dosar 866, f. 47 f.

¹⁶ *Ibidem*, f. 47 f-v.

¹⁷ „Viitorul”, anul XVII, nr. 4888, 25 iunie 1924, p. 4.

Din cauza situației precare în care se afla lăcașul, în luna iunie 1925, preotul Gh. Marcu a informat Comisiunea Monumentelor Istorice că Episcopia Romanului a dispus închiderea bisericii, decizie care a generat nemulțumiri în rândul enoriașilor¹⁸.

În urma litigiului dintre Societatea Anonimă Forestieră Union și Ministerul Cultelor și Artelor, prin Sentința Tribunalului Ilfov/Secția a III-a nr. 1578/1925, societatea – reprezentată prin avocat Mircea Th. Cancicov – și Ministerul Cultelor și Artelor – prin avocat N.C. Davidescu –, era obligată să plătească Ministerului Cultelor și Artelor suma de 2.800.000 lei reprezentând valoarea pagubelor pricinuite și 2.000 de lei cheltuieli de judecată. Pentru stingerea litigiului părțile au declarat că s-au împăcat, încheind în acest scop un act de tranzacție al cărui cuprins a fost trecut în dispozitivul hotărârii. Ministerul Cultelor și Artelor, reprezentând Biserica „Sfinții Voievozi”, renunța la pretențiile formulate prin acțiunea din 28 februarie 1922 contra Societății Anonime Forestiere Union cu privire la valoarea pagubelor pricinuite de incendiu. În schimbul acestei decizii de renunțare, societatea se obliga să plătească ministerului, pentru Biserica „Sf. Voievozi” suma de 1.000.000 lei numerar. Această sumă urma să fie plătită în două tranșe, respectiv suma de 500.000 lei la 1 aprilie 1926, iar restul de 500.000 lei în termen de 10 zile după prima cerere a Ministerului Cultelor și Artelor adresată Societății la sediul din Galați. Societatea era obligată să predea ministerului, la cerere și la începerea lucrărilor, tot materialul lemnos necesar refacerii clădirilor și anume 124 m³. Astfel, în anul 1926 se confirma faptul că societatea¹⁹ a virat Ministerului Cultelor și Artelor, direct prin centrala acestuia, suma de 1.000.000 lei și materialul necesar pentru refacerea bisericii. De asemenea, societatea făcea cunoscut faptul că a furnizat și materialul necesar pentru refacerea acoperișului turlelor²⁰.

Despre situația Bisericii „Sf. Voievozi” aflăm informații din procesul-verbal întocmit la data de 14 decembrie 1927, întocmit în urma inspecției efectuate de protoiereul Circumscripției II Troțuș care constatase următoarele:

„Biserica parohială cu hramul „Sf. Voievozi”, de zid piatră cioplită, acoperită cu tablă, monument istoric, zidită la 1654 de domnitorul Gheorghe Ștefan Voievod și soția sa Safta, actualmente în curs de refacere fiindcă a fost distrusă de incendiu în anul 1920. Reparațiile se fac de Comisiunea Monumentelor Istorice, iar suma necesară este luată ca despăgubire de la Societatea Forestieră „Union” din cauza căreia s-a produs incendiu. S-a refăcut turnul mare de la

¹⁸ Arhiva INP, fond CMI, dosar 866, f. 51.

¹⁹ Potrivit art. 20 din Legea pentru administrarea domeniilor Statului, prin Decretul nr. 2564 din 3 octombrie 1925, publicat în „Monitorul Oficial” nr. 228, 16 octombrie 1925, p. 11631, conform art. II era autorizat Ministerul Cultelor și Artelor să încheie cu Societatea Anonimă Forestieră Union în București, o tranzacție pentru stingerea procesului pendinte la Tribunalul Ilfov, Secția III, dosarul nr. 1133/1922 prin care Ministerul renunța la orice pretenții în schimbul sumei de 1.000.000 lei numerar și a întregului material lemnos necesar refacerii clădirilor incendiate din comuna Mănăstirea Cașin, județul Bacău.

²⁰ Arhiva INP, fond CMI, dosar 866, f. 53-54.

pantocrator, reconstituindu-se din beton armat în locul celui care a ars, de lemn, precum și întregul acoperiș; s-au terminat tencuielile. Necesită facerea catapetesmei din nou precum și întregul mobilier distrus de incendiul. În biserică se oficiază serviciul Vecerniei și Utreniei, precum și celelalte ierurgii bisericești. Curtea bisericii este împrejmuită cu zid de piatră, pe alocuri dărmate, pentru care necesită a fi refăcut. Cimitirul bisericii este împrejmuit cu gard de rigle de brad – cu turași de stejar și bine întreținut, de asemenea. Cimitirul eroilor (este) împrejmuit cu gard de scânduri și în perfectă stare, pentru care aduc mulțumiri părintelui paroh. Biblioteca parohială nu există fiind distrusă de incendiu, în schimb parohul are biblioteca sa personală.

Lucrările de cancelarie (sunt) la curent, hârtii intrate 36, ieșițe 46, actele de stare civilă, nașcuți 100, căsătoriți 30 și înmormântați 52, trecuți în registru.

Registre de contabilitate nu sunt, fiindcă biserica n-are alte venituri decât subvenția de la stat, pe care n-o primește, Biserica fiind în reparații. Parohia n-are budget, dar s-a înaintat Procesul verbal al Consiliului Parohial arătându-se că Biserica nu funcționează. Conturile pe 1926 s-au înaintat cu raportul nr. 75/31 decembrie 1926. Consiliul Parohial a ținut în cursul anului 1927 două ședințe.

Parohul e la datorie, asemenea și cântăreții. Starea religioasă a parohiei este mulțumitoare. Este un adventist care nu mai poate influența asupra altora. Parohul e în bună armonie cu autoritățile din comună.

Drept pentru care am dresat prezentul Proces-verbal, după care părintele paroh ne va întocmi copii în trei exemplare.

Protoiereu (ss) Icon. N. Atanasiu
Paroh (ss) Iconom stavrofor G. Marcu²¹.

În 16 septembrie 1928, în prezența reprezentanților Comisiunii Monumentelor Istorice, a inginerului Gh. Balș, a iconomului T. Zotta (delegatul Episcopiei Romanului), a lui G. Sterian și Sterie Becu, a preotului Gh. Marcu și a președintelui consiliului parohial, cu membrii epitropiei și membrii consilieri, a avut loc recepția lucrărilor de restaurare a Bisericii „Sf. Voievozi” realizate în 1926 de către antreprenorul P. Belli și verificate în noiembrie 1927. În urma celor constatate au fost recepționate lucrările, cu excepția celor care urmau să fie reverificate de către un delegat al Comisiunii Monumentelor Istorice împreună cu un delegat din partea consiliului parohial și anume: desfacerea înveltoarei, construirea șarpantei turlilor, învelitoare cu tablă, completarea cornișei, tencuieli interioare, reparațiile tencuielilor la turla, a fațadei, prelungirea lanțurilor de la turla, fier special pentru fixarea policandrului, suprafața spoitului. Se constata faptul că atunci când ploua, apa încă se infiltra la turla cea mare²². La doar câteva luni, la 8 decembrie 1928, arhitectul Sterie Becu, conform procesului verbal de recepție din 16 septembrie 1928, a verificat dacă articolele menționate

²¹ SJAN Bacău, fond Protopopiatul Circ. II Troțuș Tg. Ocna, dosar 8/1927, f. 24.

²² Arhiva INP, fond CMI, dosar 866, f. 160.

au fost remediate. De asemenea, se menționa că trebuia refăcută tencuiala exterioară la turla principală pentru a nu mai pătrunde apa în interior²³.

În ianuarie 1929, preotul Gh. Marcu transmitea Ministerului Cultelor și Artelor proiectul pentru catapeteasma bisericii, împreună cu cele cinci proiecte de strane, dintre care două pentru stranele regale și arhierescă și trei pentru iconostas. Proiectele, realizate de sculptorul bisericesc I. Mancaș, au fost aprobate de Episcopie. De asemenea, prin procesul-verbal al consiliului parohial, s-a constatat că locuitorii parohiei doreau să contribuie la executarea acestor lucrări, suma necesară pentru finalizare fiind de 100.000 de lei, la care se adăuga 150.000 de lei pentru pictură²⁴. În august 1929, a fost încheiat un contract între parohia „Sfinții Voievozi” și sculptorul I. Mancaș pentru executarea lucrărilor la catapeteasmă, trei iconostase și două strane regale, valoarea totală a lucrărilor fiind de 135.000 de lei²⁵. Biserica „Sf Voievozi” a primit promisiuni din partea Ministerului Cultelor privind alocarea pentru lucrări a sumei de 100.000 de lei. Deoarece se întârzia acordarea sumei de bani, parohul s-a adresat prefectului județului Bacău pentru a interveni la rezolvarea acestei situații. Experiența sculptorului bisericesc I. Mancaș era relevantă de menționarea altor lucrări ale sale: strane arhieresti, amvoane și 40 de catapetesme, printre care se numărau cele ale bisericilor din localitățile Lăloaia (lucrată în stejar), Budeni (comuna Lespezi), Fălticeni, Bălușești, Roman (lucrată în stejar), Șerbești precum și a bisericii de la Mănăstirea Bogdana (executată în tei)²⁶. A existat un timp de analiză, fiind solicitat tipul și modelul lucrării, în acest sens fiind transmisă o fotografie de pe tâmpla bisericii din parohia Lăloaia²⁷. În urma unei analize realizate de arhitectul H. Teodoru la biserica din Lăloaia, privind lucrarea sculptorului I. Mancaș, s-a constatat, în data de 5 iulie 1929, despre catapeteasma bisericii că era lucrată într-un mod onorabil și că, i-ar fi putut fi încredințată acestuia și sculptura necesară la biserica „Sfinții Voievozi”, dar a precizat: „catapeasma – deși acceptabilă – nu îndeplinește condițiunile artistice suficiente pentru a fi executată sau pictată cu banii Comisiunii. Sunt de părere ca, atât sculptura și icoanele, să fie plătite exclusiv de enoriași. Catapeteasma din parohia Lăloaia este executată din lemn de stejar care a fost lăsat cu culoarea lui aparentă, fapt care contribuie în bine la aspectul ei. La sate se obișnuiesc ca astfel de lucrări să fie pictate cu diferite culori și poleite. Sunt de părere să se interzică încă de pe acum aceste procedee policromice și să se specifice că se va păstra catapeteasmei înfățișarea de lemn aparent, întrebuițându-se pentru aceasta uleiul de in curat și cel mult un baiț ușor pentru a închide puțin culoarea prea deschisă a lemnului întrebuițate(...)”²⁸.

²³ *Ibidem*, f.182.

²⁴ *Ibidem*, dosar nr. 867, f. 2.

²⁵ *Ibidem*, f. 20.

²⁶ *Ibidem*, f. 5.

²⁷ *Ibidem*, f. 9.

²⁸ *Ibidem*, f. 18.

În anul 1932, procesul de refacere era încă neterminat, fiind reparată o turlă, care a fost acoperită în mare parte cu tablă veche, iar catapeteasma se afla în faza de început a reparației²⁹. În aprilie 1932 turnul clopotniță prezenta crăpături³⁰ pe laturile de Sud și Vest în toată grosimea zidului, reieșind, din spusele părintele paroh, că deveneau tot mai amenințătoare și necesitau lucrări de subzidire. Arhitectul Comisiunii Monumentelor Istorice, Ștefan Balș, solicita acordarea, pe numele acestuia, a sumei de 5000 de lei necesară pentru cercetări la fundațiile turnului clopotniței. Deși biserica „Sf. Voievozi” se afla în proces de reparații, din ziarul „Opinia”, din 4 aprilie 1934 aflăm că „Regina Maria va petrece sărbătorile de Paști în județul Bacău. Suverana va sosi vineri la Onești, de unde va pleca cu automobilul, spre a vizita câteva regiuni din județul Bacău. În noaptea Învierii Regina Maria va asista la slujba religioasă de la mănăstirea Cașin”³¹. Totodată, în „Viitorul” din 13 aprilie 1934, se scria că „Regina Maria a serbat învierea la Mănăstirea Cașin din județul Bacău. (...) Sâmbătă a serbat Învierea la biserica din mănăstirea Cașin, iar la 3 d.a. a plecat cu trenul în Capitală. Cu această ocazie M.S. a lăsat mai multe obiecte de îmbrăcăminte, spre a fi împărțite la săraci”³².

În noiembrie 1936 arhitectul Ștefan Balș, delegat al Comisiunii Monumentelor Istorice, a constatat – referitor la lucrările de reparații și îmbunătățiri executate la turnul clopotniței – că acestea au fost efectuate în condiții satisfăcătoare și se declarau recepționate provizoriu. Lucrările executate constau în curățatul dărâmăturilor în exterior, sondaje la fundații, dărâmarea contraforților, zidărie interioară pentru consolidare, tiranți de fier; valoarea lucrărilor era de 50.000 de lei³³. Aceste reparații au fost continuate și în anul 1937, prin antreprenorul Giuseppe de Monte din Onești, constând în completarea zidăriei din interior cu bolovani și cu mortar de ciment, curățatul cu dalta a feșelor pentru a îndepărta mortarul, depozitarea pietrelor și reșezarea lor cu mortar de ciment. În anul 1937, arhitectul șef Horia Teodoru, delegat al Comisiunii Monumentelor Istorice, a făcut recepția lucrărilor la turnul – clopotniță prin care s-a completat zidăria în interior, s-a refăcut zidăria peretelui de pe latura de sud și s-au pus blocuri noi de piatră pentru nervurile bolților³⁴. În data de 19 iunie 1938, arhitectul-șef Horia Teodoru, tot în calitate de delegat al Comisiei Monumentelor Istorice, a verificat lucrările de reparații efectuate. Conform raportului, lucrările au fost executate în condiții satisfăcătoare și au constatat în completarea zidăriei la împrejmuire, desfacerea și reasamblarea blocurilor vest, zidărie de cărămidă la bolți și utilizarea de blocuri noi de piatră pentru paramentul vestic al clădirii³⁵.

²⁹ *Ibidem*, f. 72-73.

³⁰ *Ibidem*, f. 77.

³¹ „Opinia”, anul XXX, nr. 8087, 4 aprilie 1934, p.12.

³² „Viitorul” anul XXVI, nr. 7869, 13 aprilie 1934.

³³ Arhiva INP, fond CMI, dosar nr. 867, f. 98.

³⁴ *Ibidem*, f. 119.

³⁵ *Ibidem*, f. 133.

În octombrie 1938, arhitectul Ștefan Baș, menționa în situația provizorie nr. 1, lucrările de restaurare care urmau să fie continuate sub controlul serviciului tehnic al Comisiei, conform devizului, aprobat cu o valoare de 160.000 de lei. În iulie 1939 se încerca demararea lucrărilor pentru a finaliza consolidarea clopotniței. În referatul său din 1939, arhitectul Ștefan Baș sublinia faptul că „devizul aprobat de Comisiune pentru această lucrare este de 60.000 lei, urmând ca surplusul de 20.000 lei să se întrebuițeze la subzidirea zidului de împrejmuire, lângă intrare. De când s-a început lucrarea, în 1937, a lucrat pe acest șantier antreprenorul Giuseppe de Monte din Onești, singurul din regiune în stare să execute o asemenea lucrare în bune condițiuni”³⁶. De asemenea, lucrări de reparații au continuat și în perioada 1939-1944, într-o perioadă când acest sfânt lăcaș a fost afectat și de cutremurul din noiembrie 1940³⁷.

În urma celor prezentate, se poate trage concluzia că, în perioada interbelică, prin implicarea preotului paroh Gh. Marcu, a locuitorilor comunei Mănăstirea Cașin, precum și a instituțiilor statului, s-au desfășurat aproape continuu lucrări de reparații la biserică ca urmare a unor momente de grea încercare. Pentru realizarea acestui obiectiv au fost alocate sume importante de bani, astfel încât în acest lăcaș de cult să se poată funcționa. Dată fiind complexitatea lucrărilor, acestea s-au desfășurat treptat, sub îndrumarea specialiștilor din cadrul Comisiunii Monumentelor Istorice, pentru a păstra autenticitatea și sacralitatea acestui important edificiu de cult.

CHURCH „SAINTS VOIEVOZI” OF THE FORMER MONASTERY OF CAȘIN IN THE INTERWAR PERIOD

(Abstract)

In the interwar period, the Church „Saint Voivodes” of the former Monastery of Cașin, located in Bacău County and ranked as a historical monument, underwent through a series of repair works. The parish priest was Gheorghe Marcu, participant in the campaign of the First World War. Starting with 1918, the parish priest highlighted the need for repair works, as a result of the degradations suffered during the First World War, and beginning in 1920 through addresses submitted to the authorities, he sought to inform them about the situation in which this church was located and at the same time, initiating steps in the restoration of the church complex. At the same time, the research of the archive documents reveals that in May 1920, the place of worship was affected by a fire that damaged the towers, the iconostasis, the bell tower, the furniture and other goods inside. Given its status as a historical monument, the rehabilitation works had to be carried out under the supervision and coordination of the Historical Monuments Commission.

³⁶ *Ibidem*, f. 179.

³⁷ A se vedea Valentin Ioan, *op. cit.*, p. 313-328.